

Digitalizálta

**a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár
és Információs Központ**

I. ÉVFOLYAM. 11. SZÁM.

Budapest, 1905. október hó.

Megjelenik minden hó 1-én.

ERDŐS RENÉE

IRÁSOK KÖNYVE

Írja, szerkeszti és kiadja : Erdős Renée.

TARTALOM:

EGYEDÜL o o o o

o o o Három felvonás

JEZABEL. REGÉNY. o

Megjelenik minden hó 1-én.

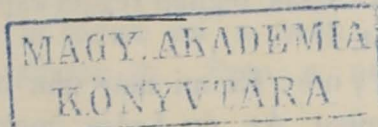
Szerkesztőség és kiadóhivatal : Budapest, Ferencz-körut 5.

Előfizetési ára : Egy évre 10, fél évre 6, negyedévre 3 korona

EGYEDÜL.

HÁROM FELVONÁS.

II. FELVONÁS.

Műterem.

A szövegben előforduló tárgyak. Szobrok, képek, vázlatok, szőnyegek. Egy skeletten női selyemruhák. Brokát-darab, amit az anya a képre takar. Egy nagy díván, egy karosszék, az asztal, amin ebédelnek, székek, festőállványok, a dobogó, ahol a model ül stb. stb.

1. JELENET.

Gáthidyné, Korein, Anna.

Gáthidyné: *(Kívül)* Erre jöjjön kedves Korein. Itt a műterem. Ugy-e mondtam, hogy itt még nagy csend lesz. Reggeli kilenc órakor. Ilyen lusták ezek a városiak. No jöjjön előbbre kedves barátom. Ne féljen. Ohó, valaki most nagyon izgatott.

Korein: Nagyságos asszonyom bizony —

Gáthidyné: No nem baj. *(Annához)* Fiam hozzátok le a két börröndöt a kocsiról. *(Anna el.)* Így ni. Csakhogy itt vagyunk végre. Lesz

itt öröm és meglepetés, majd meglátja. Nem is sejtik, hogy jövünk.

K o r e i n: Csak tegnap reggel kaphatták meg a leveleinket.

G á t h i d y n é: És mi már ma itt vagyunk. Ez frissen ment. Az én Leám mekkorát örül majd. Hogy kinyitja a két nagy szemét. No nézzen körül kedves fiam. Ez az ő műterme. Itt festi azokat a szép képeket, amelyekről az ujságok annyit írnak. (*Anna visszajön.*) Megtörtént? Jól van. Örülök, hogy még itt találak Hoztam is ajándékot. A régi szakácsné is meg van még?

A n n a: Igenis nagyságos asszony.

G á t h i d y n é: Ezt szeretem. Ebből látom, hogy jól viselitek magatokat.

A n n a: De mivelünk is jól bánnak kezit csókolom. Lea kisasszony néha különös, de azt már megszoktuk.

G á t h i d y n é: Az az! Hallja Korein? No de mi az, hogy senki se jön? Marka is ilyen későn kel? Ez szép dolog.

A n n a: Még a szobájában van. Kissé későn feküdt le. Futok és megmondom.

G á t h i d y n é: Úgy úgy, költsd fel. És Leát is.

A n n a: (*Zavartan*) A kisasszony — (*Hirtelen*) Azonnal szólok Marka kisasszonynak. (*El*)

G á t h i d y n é: (*Koreinhoz*) Nos, hogy tesszik?

K o r e i n : Minden nagyon szép. Művészi.

G á t h i d y n é : Ezeket a dolgokat mind úgy szedte össze külföldön. Nagyon szereti az efféléket. Én nem is tudom mi a szép például ezen a furesa állaton itt. Ezen a négykarú majmon.

K o r e i n : Egy hindu bálvány; roppant érdekes.

G á t h i d y n é : Én nem találom. Hát ez itt?

K o r e i n : Egy másik pogány isten.

G á t h i d y n é : No hiszen szép dolog. Én ki szórnám mind. (*Ókulárét vesz elő és körülnéz*).

K o r e i n : Minden csupa előkelő izlés. Ez a szőnyeg van legalább is hatszáz esztendő.

G á t h i d y n é : Ilyesmiért pénzt adni. Ha még nagyobb volna !

K o r e i n : Ilyennek képzeltem a helyet, a hol ő van.

B á n h i d y n é : Igen igen. Csakhogy lehetne itt nagyobb rend is. Hiába két lány csak nem ért ehhez. A butorok mintha mind utra készül-nének. (*Megáll egy kisebb állvány előtt, amelyen egy férfiak van.*) Hát ez meg már micsoda dolog ?

K o r e i n : Egy vázlat. Férfi akt. Nagyon szép. Micsoda anatómiai tudás. Bámulatos.

G á t h i d y n é : De kérem. Ez mégse járja. Ejnye ! Ez nagy illetlenség. Ilyet még én itt sohasem láttam.

K o r e i n : (*Nevetve*) Minthogy mindég előre tudták, hogy jön, ezeket a dolgokat bizonyára félretették. De hiszen nincs is benne semmi sértő. Ez művészet. És a művészet nem ismer szemérmertlenséget.

G á t h i d y n é : De már kérem, ami illendőség : illendőség. Én nem is értem, az én Leám hogy csinálhat ilyet.

K o r e i n : Óh istenem. Hát egyszerűen modelről.

G á t h i d y n é : Micsoda! Eleven férfiról? Nem, ezt nem hiszem. Óh, ugyan miket mond! Meg fogom neki tiltani. Ez helytelen. Hol van valami takaró. Nem nézhetem. (*Egy ládán fekvő színes selymet fölvesz és betakarja vele a képet*) Így.

K o r e i n : Megvallom, nagyon nagyon kíváncsi vagyok Leára.

G á t h i d y n é : Azt meghiszem. Csak ne remegjen. Hősiesen viselje magát, ha meg akarja hódítani. Nehéz lesz úgy egyszerre, mondhatom.

K o r e i n : Vajjon szívesen fogad-e. Nem illetlenség kora reggel így beállítani?

G á t h i d y n é : Csitt. Csak semmi ceremónia. Tudja, hogy nem szeretem. Maga velem jött. Szeretném látni, hogy ne fogadná szívesen a leányom azt, akit én magam vezetek hozzá. Azért, ha ő nagy művésznő, én mégis csak az édesanyja vagyok.

K o r e i n : A legjobb, legszeretőbb édes anyja.

Csak egyet nem értek. Bocsásson meg. Hogy így egyedül hagyja őt a fővárosban. Hogy nem félti —

G á t h i d y n é : Mitől féltsem ? Az én leányom sohasem tudna elkövetni olyan dolgot, ami méltatlan nevéhez, születéséhez.

K o r e i n : De hogy nem óhajt itt lakni vele.

G á t h i d y n é : Nem lehet. Néha nekem is fáj. De hát hiába, nem lehet. A gazdaságból mi lenne ? Rossz cselédek mindent elherdálnak. Azt az utolsó kis darab földet, a régi kastélyt, az öreg erdőt én már nem hagyom. Ott van még egyéb is. A boldogult uram sirja. Apámé, anyámé. Meg aztán nem is szeretem a várost, csak két-három napig birom ki benne. Az uram szegény, életében eleget hajszolt, a telet töltsük itt legalább. Nem tettem egy világért. Ő inkább kóborló természet volt. Én csak otthon szerettem. Most meg már, istenem, a kor is, egy kis rheuma is. Mit keresnék én itt a városban. A leányomat még zavarnám is a munkájában. Ilyen morcos öregasszony.

K o r e i n : (*Mosolyogva*) Óh dehogy öreg.

G á t h i d y n é : No no. Nemsokára túl az ötvenkettőn. Lea azért hála istennek jó kezekben van. Itt van mellette a Marka. Az okos, a jó Marka. Jaj micsoda leány ez ! Majd meglátja. Valóságos férfl. Kérem, gazdag szülei voltak. Övék volt a ribóczi birtok. Az apja — már me halt szegény — igen kemény ember volt.

Nagyon zsarnokoskodott rajtuk. Két fia is idegenbe szakadt, nem bírták el a nagy szigorúságát. Nohát ez a leány, ez a Marka, épen az apjára ütött. Már gyerekkorában igen különös teremtés volt. Akaratos, fejes. Mikor tizenhét éves volt, az apja férjhez akarta adni. Ennek meg a kérő nem tetszett. Már akkor szeretett valakit, úgy mondták. Hát kapta magát, megszökött hazulról. Úgy ahogy volt. Egy este lovat nyergeltetett, felült rá és elvágatott, mert az állomás nagyon messze volt. Eltűnt. Nem tudták hova. Persze lett nagy riadalom. Kitagadták. Kiátkozták. Később, évek múlva meg már azt hitték, meghalt, hogy hirt nem hallottak felőle. Egyszerre aztán előkerült. Akkorra már az otthoni gazdagság fűcses. Az apja is meghalt. Jött egy levél Berlinből, ahol akkor három oklevele is volt. De milyen nyomorúsággal küzdötte ki. Mégis pénzt küldött az anyjának. Hogy miből? Hát könyveket írt. Németül meg angolul írt könyveket. Nem is tudom már. A nőnevelésről, a nők jogairól, a házasságról. S több ilyenfélé. Ebből aztán nagy híre lett. De csak a külföldön. Itthon nem is tudtak róla, meg hogy idegen név alatt írt. Csakhogy a sok tanulás, a munka, a viszontagságok mégis megviselték. Beteg lett, nem tanárkodhatott tovább. Az orvosok küldték falura. Hát hazajött. Akkoriban hagyott el engem az én jó uram. Mam voltam, odahívtam. Ott is maradt nálam.⁸

Hogy a lányom kijött a zárdából, ő nevelte tovább. Mikor külföldre ment tanulni, vele ment. A nagy utazásokon is kísérte. Így vannak még mindig együtt. Nagyon szereti Leát és még büszkébb rá mint én. Amig otthon voltak, sokszor összekoccantam vele amiatt, hogy néha furesákat beszélt Leának. Olyanokra tanította, amik valósággal bolondságok voltak. Hogy a nő legyen független a férfitől. Legyen a maga ura. Szabadítsa ki magát a régi igák alól. Törjön új utat s ilyesmit. Micsoda beszéd ez? De hát hagytam, mert azzal fenyegetett, hogy otthagy mindenestől. Gondoltam, Leának is van magához való esze, tudja, mit fogadjon el, mit nem. No de azóta már felöltözhettek volna. Annyit papolok, ők még sincsenek itt. — No végre.

2. JELENET.

Marka—előbbieik.

Marka: (*Nagyon izgatott*) Ágota néni isten hozta. (*Hozzászalad, kezét csókol*)

Gáthi dyné: Magam is igyekeztem. (*megcsókolja*) Ejnye de soká alusztok. Ez az úr Korein (*üdvözlés*) Hát Lea hol van?

Marka: (*Zavartan*) Lea? Rögtön itt lesz. Azaz hogy — nem tudom. Nincs itthon.

G á t h i d y n é : Mi az ? Nincs itthon ?

M a r k a : Nincs. Kora reggel kiment az erdőbe. A vázlatkönyvével. Szokása. Majd hazajön. (*Látszik, hogy nem tud hazudni.*)

G á t h i d y n é : Úgy ! Hát már ilyen korán. És mikor jön haza ?

M a r k a : Lehet, hogy rögtön itt lesz. Nem-sokára. Ha csak tudtuk volna, hogy jönnek. De nem is sejtettük, hogy már ma. Tegnap reggel jöttek a levelek.

G á t h i d y n é : Ugye megmondtam Korein, hogy nagy meglepetést hozunk.

K o r e i n : (*Akinek feltűnik Marka zavara*) Igen, asszonyom.

G á t h i d y n é : De most kérünk egy kis reggelit. Éhesek vagyunk ám. Én akartam is hozni magammal hazulról egy kis jóféle útravalót, de ez a rossz szomszéd nem engedte. Azt mondta, kapni a vasuton, De rossz kávé ittunk Jézuskám. Egy kis villásreggeli bizony ránk fér.

M a r k a : (*Aki egyre izgatottabb*) Azonnal szolgálunk. (*Csenget*)

3. JELENET.

Anna—előbbieik.

A n n a : Parancsol.

M a r k a : Terits asztalt. A reggelit. (*Susógva félrehívja.*) Ha Lea kisasszonyt jönni látod a

kerten keresztül, szaladj elébe és mondd, hogy itt van az édesanyja.

A n n a : *(Súgva)* Igen. *(Elmegy, visszajön, az asztalt előhúzza, megteríti).*

G á t h i d y n é : Hát mi ujság nálatok Marka? Lea egészséges?

M a r k a : Óh igen. Mint az élet.

G á t h i d y n é : Jókedvű?

M a r k a : Örökké. Alig bírok vele.

G á t h i d y n é : Pedig régebben nagyon komoly volt. Annál jobb. Hadd örüljön az életnek. Lásd Marka, el kellett hoznom ezt a szerelmes urat. Már nem bírtam vele. Nohát nincs egyéb terve és ezt ki is mondja, minthogy megnyerje Lea szívét és akkor hipp-hopp elvigye innen. Haza, Erdélybe. Nekem lesz jó. Legalább mellettem lesz a lányom is, meg a fiam is. *(Kezét nyújtja Koreinnak, amit az megcsókol)* Csak aztán ügyesen, kedves fiam!

K o r e i n : Óh istenem asszonyom. Az én helyzetem nagyon nehéz. Mint idegen jövök ide, ahol lélekben már oly régóta vagyok. Engem nem fogadhatnak itt másképen, mint egy idegent.

G á t h i d y n é : Óh micsoda aggodalom! No majd meglátjuk. Marka, mit futkosol ide-oda?

M a r k a : Szeretném, ha Lea jönne.

G á t h i d y n é : Nem bizonyos, hogy hazajön?

M a r k a : Nem. Az az hogy — néha.

G á t h i d y n é : Reggelizni csak hazajön. Istenem, ha tudná, hogy itt vagyunk! Nem lehetne érte küldeni valakit?

M a r k a : (*Ijedten*) Nem, fölösleges. Haza kell jönnie.

G á t h i d y n é : Igaz, majdnem elfelejtettem! Korein kíváncsi arra a képre, amelyet Lea magagáról festett. Hol van az a kép? Annyit írtál róla nekünk és még nem is láttam.

M a r k a : Megmutathatom. A kis szalomban van.

G á t h i d i n é : Jöjjön Korein, nézzük meg. (*El mind a hárman*).

4. JELENET.

Lea—Anna.

L e a : (*Jön nyitott köpennyel, kalap nélkül, berohan, egy székbe esik. Ismét hirtelen kiegyenesedik, melege van. A köpenyt ledobja magáról és ott hagyja a földön. A haját igazgatja. A nyakán felgombolja a ruhát. A szemeit lehunyja, mintha aludnék. Megint leül kinyújtott kézzel, vizet tölt magának és kábultan iszik. Másodszor is tölt. Anna szaladva jön*)

A n n a : (*Súgva*) Kisasszony!

L e a : (*Összerezzen, leteszi a poharat, úgy*

fordul, hogy a leány ne láthassa az arcát, rákiát) Eredj ki.

Anna: Marka kisasszony —

Lea: Eredj ki ha mondom, takarodj ki!

Anna: Jó. *(vállat vonva el)*

Lea: Szomjas vagyok. *(Még egyszer inni akar, háttal az ajtónak, melyen belépnek a többiek.)*

5. JELENET.

Lea—Marka—Korein—Gáthidyné.

Gáthidyné: Hisz már itt van. Lea!

Lea: *(Hirtelen leteszi a poharat, megfordul, az öröm és ijedség hangján)* Anyám!

Korein: Ő!

Gáthidyné: Leányom. No, nem tudsz szólni? Nézzétek, hogy meglepődött.

Marka: *(Figyelmeztetőleg)* Szólj már.

Lea: *(Az anyjához megy, tétován ráborul, a fejét a keblére rejti.)* Édes anyám. Így, így hirtelen.

Gáthidyné: Igen, igen. Tudtam, hogy majd meglepődöl. Ez az úr — Korein lépjen elő. Ő eszelte ki ezt a hirtelen utazást.

Lea: Korein úr.

Korein: *(Némán meghajol és nézi)*

Gáthidyné: *(Leül)* Nos hát így van

Hát te Lea? Ilyen korán már a munkáról?
Marka azzal ijesztett, hogy talán haza se jössz.

Lea: Marka! *(Egy pillantást vet rá, amelyben mindent elmond. Ijedt és tanácskérő pillantást.)*

Marka: Jobb, ha bemegy és átöltözől.
(Hozzámegy a fölébe sűg) Azt mondog, kinn voltál az erdőben!

Korein: *(Folyton nézi őket)*

Gáthidyné: Nem, csak hadd maradjon még egy kicsit. Még nem is láttam. *(Magához húzza)* No hadd nézzelek! *(Meglepődve)* Egy kicsit sápadt vagy. Miért? Marka azt mondta —

Marka: *(Közbeváág)* Korán kelt föl.

Gáthidyné: Ne beszélj helyette, majd beszél ő maga. No lássuk. Ebben a bolondos ruhában voltál.

Lea: Igen. A köpeny eltakart.

Korein: *(A földön heverő köpenyt fölveszi és egy székre teszi)*

Gáthidyné: Hát a kalapod?

Lea: Kocsin jöttem —

Gáthidyné: Ejh ez a nagy hajad de rendetlen, megint mind a szemedbe lóg. Hadd igazítom meg. *(Nézi)* Mi ez itt?

Lea: Hol? Mi?

Gáthidyné: Itt ez a kis folt —

Lea: Semmi — egy ág — megütött *(Markára néz nyugtalanul és elfordítja a fejét)*

G á t h i d y n é : No menj, csinosítsd ki magad és gyere reggelizni.

L e a : (*Szó nélkül el*)

6. JELENET.

Előbbieket.

G á t h i d y n é : (*Markához*) Valami baja van. Mintha nem örülne annak, hogy az édes anyját látja. Olyan zavarodott.

M a r k a : Óh dehogy. Kicsit meglepődött. (*Szünet*)

G á t h i d y n é : Nem. Nem. Itt van valami. Ő nem olyan, mint máskor. Nem örült. Ha meglepődött is, azért örülhetett volna. Itt történt valami. Majd kivallatom én, nekem el fogja mondani.

K o r e i n : (*Zavartan*) Ha megengedik, én magukra hagyom önöket egy kissé. Egy kis dolgom —

G á t h i d y n é : (*Közbevág*) Nem. Magának itt kell maradni. Maga velem jött és velem marad. Így ígérte. Nem lehet kifogásokat tenni. Tudom nincs sehol dolga.

K o r e i n : De talán zavarnám önöket. Valami beszélőnivalójuk —

G á t h i d y n é : Semmi olyan, amit meg

nem hallhatna (*Markához*) Az volna szép, ha az édesanyjának nem mondaná el, ha valami szomorúsága van.

M a r k a : De ha mondom, hogy semmi.

G á t h i d y n é : Jó jó. Ez az én gondom. Csak nem akard azt mondani, hogy vak vagyok ! Láttam, mikor észrevett bennünket : szinte mintha megrémült volna. Korein is észrevette. Ugy-e Korein hogy megijedt.

K o r e i n : (*Zavartan, elfogultan*) Nem nagyságos asszonyom, én csak azt láttam, hogy nagyon meglepődött.

G á t h i d y n é : De megijedt ha mondom. Marka hidd el, megijedt és te talán tudod is miért ?

M a r k a : Dehogy ijedt meg.

G á t h i d y n é : Jó, hát akkor én álmodom. Nyilván az sem igaz, hogy szótalan volt és sápadt. No de itt jön már. Majd beszélek vele.

3. JELENET.

Lea—előbbieik.

G á t h i d y n é : No ülj ide mellém kis leányom. Látod, most már szép vagy. Így már szerettek. (*Asztalhoz ülnek*) Hát beszélj most nekünk sok mindenfélét. Hol, merre jártál ma reggel ?

Lea: (*Akadozva*) Az erdőben — dolgozni akartam — nem tudtam —

Gáthidyné: Szegénykém, rosszul érzed magad? Talán a fejed fáj?

Lea: Igen, a fejem.

Marka: (*Koreinhoz erőltetett vidámsággal*) Ágota néninek régi jó szokása, hogy egy do-logról száz kérdést tesz.

Gáthidyné: Hát a fejed fáj! Épen mondom Markának, hogy úgy láttam, mintha nem is örülnél annak, hogy eljöttünk.

Lea: De igen anyám. Hogy gondolhatsz ilyet. (*Koreinhoz*) Önről Marka sokat beszélt nekem.

Korein: (*Felhalkan*) Mennyire sajnálom Önt Lea!

Lea: (*Ijedten rábámul*)

Korein: (*Lassan*) Vigyázzon. Hazudjék.

Gáthidyné: Mért nem eszel? Egyél már.

Lea: (*Rekedten*) Nem tudok. Én — már — reggeliztem. (*Folyton Koreint nézi*)

Gáthidyné: No de ez igazán borzasztó. Mért remegsz? (*Magához húzva*) Korein mon-dott tán valamit? Bocsáss meg neki. Kissé kü-lönös fiu. És téged halálosan szeret. Azért jött, hogy téged feleségül kérjen. Ne légy hozzá rideg.

Lea: Nem birom. (*Hirtelen feláll*)

Gáthidyné: Lea! Mi történt?

Korein: Kisasszony.

L e a : Semmi édesanyám. Semmi. Kérem, ne foglalkozzanak velem. Én — mostanában — kissé ideges vagyok és ezért — beteg —

G á t h i d y n é : Beteg ? Marka azt mondta, hogy egészséges vagy. Mi ez ? Én nem értem. Ti nekem hazudtok. És pedig elég rosszúl, mert az egyik ellentmond a másiknak. De végre is — miért ? Mit titkoltok ? Mit rejtegettek ? Legyetek őszinték. Korein előtt szabad ! Ő nekem olyan, mintha a fiam volna. Valami történt veletek ?

M a r k a : De Ágota néni, micsoda képzelődések. Láthatja, hogy zavarba hozta Leát a gyanúsításaival.

G á t h i d y n é : Zavarba hoztam ? Hát gyanusítottam őt valamivel ? Mit beszélsz te ? Egyáltalában mi megy végbe körülöttem, hogy itt álltok lesütött szemmel. Szinte azt hinném — Korein is. — Ezt nem értem.

L e a : Anyám.

G á t h i d y n é : Marka, beszélj hát ! Lea gyere ide. Nézz a szemembe. Rosszat kezdek hinni és most már én is félek. A szemembe nézz, úgy beszélj és igazat mondj. Honnan jöttél ma reggel ? (*Indulatosan*) A szemembe nézz !

L e a : Az erdőből, anyám.

G á t h i d y n é : (*Lassan elereszti a fejet*) Úgy ! Hazudtál. Soha sem hittem volna, hogy hazudni is tudsz. Jó. Veled semmi beszélni valóm többé. Marka, te gyere. Ha tán kellemet-

len lesz: Koreint kiméljük meg, gyere a szobába. (*Kézén fogja, az ajtó jelé vezeti. A küszöbön megáll*) Korein, várjon meg itt, lehet, hogy szükségem lesz Önre. (*El Markával*)

8. JELENET.

Korein—Lea.

Lea: (*az ajtóra néz*) Elmondja.

Korein: (*nézi. Kis szünet*) Kisasszony tán jobb lesz, ha elmegyek.

Lea: Az anyám, kérte, hogy maradjon itt.

Korein: De önnek most csak terhére vagyok. Megbocsásson, most látom, hogy nem kellett volna idejönnöm.

Lea: Miért mondja ezt? És miért néz rám így, ilyen különösen? Az asztalnál is, az imént valamit mondott, a mit nem értettem jól.

Korein: Óh ön megértette! Ebben bizonyos yag yok. Miért ez a komédia velem szemben. Én nem vagyok az édesanyja, előttem nincs miért hazudnia.

Lea: De —

Korein: Kisasszony mi most rossz időben jöttünk és azért sok mindent, amit Önnek mondani akartam, nem mondhatok el. Egyet azonban mégis, Én szeretem önt. Régóta. Évek óta. Mi odahaza az édes anyjával mindig önről be-

széltünk. És — most — ha valami baj érte, ha — nem tudom — ha szüksége volna valakire, aki önért mindent megtenne — én itt vagyok. Parancsoljon velem.

Lea: Nem értem —

Korein: Ön megütközik azon amit mondok és méltán. Talán kissé furcsa, hogy egy ember, akit csak a távolból ismer, akit életében először lát, így beszél önnel. De a körülmények olyanok — én úgy érzem — nemcsak szeretnem kell Önt e percben, védenem is kell.

Lea: Ki ellenében? Miket moud?

Korein: Istenem. Talán badarságokat. Talán megcsal az ösztönöm, a szemem, az érzékeim. Minden. De ez esetben szóljon. Mondja, hogy nem igaz, mondja —

Lea: Mi?

Korein: Az, amit láttam az első pillanattól fogva, hogy Önnel szemben álltam.

Lea: Mit látott? Mit beszél?

Korein: Láttam, hogy maga szeret valakit. Láttam, hogy maga — asszony. Láttam ezt az éjszakát, ami elmúlt — láttam a haját — a szemeit, a csókokat az ajkán — az öleléseket láttam.

Lea: Ezt mondja —

Korein: Örültség. Valami megesapott egyszerre, valami szörnyű világosság — Mintha meggyulladt volna az agyam. S az a sok sok előérzet. Már hetek óta! Valami úgy kergetett,

hogy jöjjenek ide, maga mellé. Az édes anyja tartott vissza. Folyton jöttem volna Tegnap már nem birtam ki. És most itt vagyok. És tudom, hogy későn. Elvették tőlem. Ugye hogy elvették? Mondja.

Lea: Nem értem.

Korein: Nem ért! Ha azt mondom, hogy szerettem önt. forrón és áhitatosan, hogy folyton az árnyékát hajsoltam és mentem oda, a hol magát szeretik, az édes anyjához és azt hittem, egy lépéssel közelebb vagyok már önhöz. Ide nem mertem jönni, nem akartam. Ügy hittem, hogy maga vár én reám, hogy várnia kell, mert hisz lehetetlen, hogy ue tudja, mennyire szeretem.

Lea: Óh Istenem, Korein —

Korein: Úgy, szeretem, hogy amint most látom szomorúan és megtörve, szeretném a karjaim közé venni, elárasztani bocsánattal és könnyörülettel. Szeretném még így is, még így is, ha megfoghatnám a kezét és vihetném magammal. Jönne-e? Jönne-e?

Lea: Ön téved Korein. Nekem nincs szükségem sem bocsánatra, sem könnyörületre. Most látom, hogy mindent tud, ezért őszinte leszek. Óh olyan jól esik őszintének lennem. Ön és anyám úgy megijesztettek. Itt nincs szó tragédiáról. A sorsnak tetszett egy rossz játékot játszani velem. Az anyámat hozta ide ép aznap, amely naptól fogva nekem ő előtte titkom van.

Kicsit hazudoznom kellett, mert ő anya és ezért nem fogad el bizonyos igazságokat. Kissé rosszul ment, még nem szoktam meg. De senki mással szemben nem áll fenn ez a kényszer, mert senkinek sincs joga ítélkezni fölöttem. Úgy van amint hitte. Szeretek valakit. Ön jól látott. És azé vagyok. Régen — mégis csak tegnap óta.

K o r e i n : Tegnap óta.

L e a : Igen. S most már mindent tud. Mikor az anyámat megláttam, borzasztóan megijedtem mint egy gyerek, aki — és most is úgy félek, ő miatta csak.

K o r e i n : Lea. Én nem is tudom mit mondjak. Ön valóban az, akinek hittem. Bámulom és tisztelem önt és mégis holtomig fogom bánni, hogy nem jöttem egy nappal előbb. Sok rossztól menthettem volna meg önt.

L e a : Sok rossztól? Hiszi hogy a rossz már közeledik? Én is úgy érzem, noha nincs bennem semmi büntudat. Mégis. — Félek. Erre nem gondoltam.

K o r e i n : Mire.

L e a : Hogy az édes anyám megtudja. Mikor őt magam előtt láttam, úgy éreztem, megfagy bennem a vér. Istenem, hogy ezt mind elmondom önnek, egy idegen férfinak. De egy óra alatt annyi minden megváltozott. Én magam és minden. (*idegesen*) Ezóta már tudja! Istenem. Miért ma jött? Miért épen ma?

K o r e i n : Én vagyok az oka. Az én halálos

öszönöm. Hogy reszket! Ne féljen. Ne féljen.
Nem lesz semmi baj.

Lea: Oh Korein —

Korein: Bátorság! Jönnek —

9. JELENET.

Marka—Gáthidyné—Előbbiek.

Gáthidyné: *(Köpenyben és kalapban, a keztyűjét húzza, nagyon izgatott, de palástolja)*
Nos kedves barátom, mi szépen mehetünk vissza, ahonnan jöttünk. A mi dolgunk itt véget ért. A háztűznézéssel kissé megkéstünk. Mindaketten elfelejtettük, hogy kivételes lénynyel, művésznővel van dolgunk. Az ilyenek nem várják, míg az édesanyjuk keres számukra férjet. Maguk választanak. A mi leányunk is — választott. Menyasszony lett — a tudtunk nélkül. Mi ide most már csak úgy jövünk, ha esküvőre hívnak. Egyébként nem. Jöjjön Korein.

Lea: Anyám —

Gáthidyné: Megyünk a vasuthoz. Vissza Erdélybe.

Lea: Te el akorsz hagyni? Most így?

Gáthidyné: Nem tesz jót nekem itt a levegő. De mondtam, hogy visszajövök. Majd az esküvőre. Az isten áldjon meg. *(indul)*

Lea: Anyám! *(kezet akar csókolni)*

G á t h i d y n é : (*hátralép, szigoruan*) Majd az esküvődön. Előbb nem. (*el.*)

K o r e i n : (*visszasug*) Megkérlelem. Legyen nyugodt. (*el utána*)

10. JELENET.

Marka—Lea.

M a r k a : (*Kis szünet után, mialatt mindakettő mozdulatlan állt és az ajtóra nézett*) Látod?

L e a : Elment. Az anyám. El tudott menni.

M a r k a : (*elébe áll összefont karokkal*) Nos hösnő, szabad szellem, Nietzsche követő! No kiváltságos lény, mit szólsz hát ehhez?

L e a : Elmondtál mindent?

M a r k a : Kénytelen voltam vele. Valahányszor hazudni akartam, rámszögezte a szemeit, mintha egyenesen az agyvelőmbe látott volna. Valóságos torturát álltam ki.

L e a : Milyen szigorú volt, milyen rideg! Sohasem láttam így.

M a r k a : Igen? Láttad volna odabenn. Úgy sirt, azt hittem a szíve szakad meg. Mondhatom neked, az életemnek ezt a részét, amelyben meg kellett érnem, hogy őt miattad sirni lássam: szívesen elengedtem volna.

L e a : Úgy, úgy! Csak beszélj!

M a r k a : Egy dologgal tudtam őt valahogy

megvigasztalni. Azt mondtam, hozzá mégy feleségül ehhez az emberhez Elmondtam, hogy Apáthy egyike a világ legelső művészeinek. Ez is hazugság Elmondtam, hogy a legkiválóbb jellem. Szóval dicsértem. Nekem őt dicsérnem kellett. Gyönyörű! Ha egyszer a dolgok elkezdnek fejtetőre állni, velük együtt az emberek is fejtetőre állnak. De hát végre — te ezt akartad! Erre kívánczoltál. Hogy megismerd magad egészen. Hát most ismered magad. Nos, hogy tetszik az új ember? A nagy szenzáció!

L e a : Nem méltó hozzád, hogy most gúnyolódj velem.

M a r k a : Istenem, sohasem tudjuk, hogy mi méltó hozzánk. Gyarló emberek mindent vaktában teszünk. Meggondolatlanul.

L e a : Te sem voltál mindig ilyen bölcs, ilyen józan. Te is szerettél. Marka.

M a r k a : Bajtárs ez olyan nótá a mit csak magamnak fütyülök. Az én szerelmemről te ne beszélj. Az nem a te genre-od. Nem érted.

L e a : De csak voltak vágyaid neked is?

M a r k a : Voltak. De legyőztem őket.

L e a : Tizennyolc éves korodban. Akkor könnyű. Az ember nem ismer semmit. Csupa sejtés, határozatlanság és merő gyávaság Vajjon huszonkét éves korodban ha találkozol vele, tudtál volna-e győzedelmeskedni magadon?

M a r k a : Erre nem felelhetek. Ezt nem tu-

dom. Különben nem is rólam van most szó. Arról beszéljünk amit tenned kell.

L e a : Amit tennem kell? Mit kell tennem?

M a r k a : Még kérdezed? De hát egyszerre kiszállt a fejedből minden józanság. Hozzá kell menned feleségül. Most térj eszedre és beszéljünk okosan. Félre minden szenvedéssel és mondva 'csinált morál-bölcsességgei. Arról van szó, hogy szereted. Vagy nem?

L e a : Szeretem. Most. De később. Hogy esküdhetem meg arra, hogy később is szeretni fogom, mikor ez bizonytalan.

M a r k a : Az mindegy. Más is csak így cselekszik.

L e a : De én nem cselekszem úgy mint mások.

M a r k a : De a becsületedről van szó. Hát nem érted? (*szelidebben*) No édes fiam, hallgass rám. Ne hozz indulatba. Nézd csak. Légy jó. Beszélgessünk nyugodtan. A dolog egyszerű. Szerelemről van szó. Ügye? Nos hát, az elejét elég művészien csináltad. El is vetted érte a büntetésedet. A végét csináld köznapiasan, polgári módon és — vége a tragédiának. Lesztek férj és feleség és akkor, törvényes oltalom alatt annyi excentritást követhettek el ketten egymással, amennyi csak jól esik. Senkinek sem lesz joga beleavatkozni, senki sem ítélhet ei érte. Dolgozhattok. Alkothattok csodaműveket. A világ bálványozni fog érte. Élhettek egymás örömére, míg csak meg nem haltok. Az édes

anyád majd csipkét horgol a kisdedeknek. én leszek a száraz dajka és így a nagy tragédia belefullad egy idyllbe,

Lea: Oh Marka!

Marka: Sőt többet mondok, ha nem megy jól a dolog — ha rá találsz unni, ha megelégteted: el is válhattok. Ekkor már minden szabad. Csak most menj hozzá feleségül. Menj hozzá! Meg kell tenned. Én a magam részéről megkísérlem a barátkozást azzal a kigyóbüvölővel. Talán sikerül. Előbb azonban megmondom neki a véleményemet.

Lea: Miket tanácsolsz! Én sohasem leszek az ő felesége.

Marka: Mit beszélsz?

Lea: Soha Marka, ismétlem soha.

Marka: És miért? Miért?

Lea: Mert nem. Nincs értelme. És bizonyos vagyok benne, hogy ő sem akarná.

Marka: Micsoda? Hogy mondhatasz ilyet?

Lea: Én tudom. No de kár erről beszélni tovább. Ez úgy sem segít.

Marka: És elviseled, hogy az édes anyád házába többé be ne léphess? Hogy őt többé ne is lásd? Hallottad mit mondott. Te elviseled?

Lea: Mit tegyek. Egyelőre nem tudok semmit. Gondolkodni fogok. Gondolkopnom kell. A fejem tele zürzavarral. Ez volt az életem legnehezebb napja. Oh Marka *(hirtelen ellágyulva)*

Nagyon kínos nap volt. Sejtelmek sines róla, mik történtek velem.

Marka: (*simogatja*) Látod látsz és mégsem akarsz okos lenni? Mi ebből a tanulság fiam? Hogy ha az ember új, idegen ösvénynek vág, ott megbotlik, össze-vissza üti magát! Hozzá kell menned feleségül gyermekem, hozzá kell menned!

Lea: Most hagyj ezzel. Most ne beszélj. Én nem is tudom, mi ez? Én olyan vagyok, mintha nagyon, de nagyon messze útról jöttem volna. Olyan fáradt, olyan kimondhatatlan fáradt. A fejem. Az egész testem. Én nem tudom. (*A könnyek szemébe szöknek.*)

Marka: A sok izgalom. Holnap el fog mulni. Kipihened.

Lea: De ez nem olyan fáradság, Itt a lelkemben nagyon is eleven minden. És — mintha egyszerre nagyon öreg lennék — különös. Mintha egy századot éltem volna keresztül. Mintha sajátos, idegen vidékeket jártam volna be — mérhetlen területeket — pár óra alatt. És min dennek a színe, a hangja, az alakja itt zsong, itt lüktet a lelkemben. Annyi mindent látok. Látom a szenvedést. A megaláztatást. Látom a könnyet, úgy, ahogy még sohasem láttam. A megdermedést. Az ijedelmet. És látom magamat is. De mint egy másik embert, aki hozzám idegen, Nem ismerem rá. Nem tudok kicsoda. Talán az ellenségem — — Nem tudom —

M a r k a : Lea, most ne beszélj így —

L e a : Pedig tudnom kellene — egy szegény elbukott teremtés vagyok — elbukott. Marka lehet ezt mondani rám? Ezt a szót -- elbukott.

M a r k a : Örültség! Az vagy aki voltál. Nagy jó, tiszta.

L e a : Hát akkor mért nem engedte az anyám, hogy kezet csókoljak — hát akkor mért nem engedte. (*kiáltva*) Te hazudsz. Egyike vagyok a sok ezernek a ki semmi. — Mért nem mondd meg? Mondd, mondd, hogy a legutolsó vagyok.

M a r k a : Örültség, hallgass. Az istenért Lea. Légy okos. Akármilyen volt. Te megbántad. Ugye hogy megbántad?

L e a : (*maga elé*) Megbántam.

M a r k a : És jóvá fogod tenni édes gyermekem? Ugye jóvá teszed?

L e a : (*tompán*) Igen.

M a r k a : (*simogatja*) No látod! De ne nézz így! Csillapodj már! Légy nyugodt. Látod ez így van. Ezek a szenzációk. Mindig az a szenzáció, amire nem vár az ember, nem az, amit előre kipécéz magának! Ezek a szenvedélyek a mik által sodortatunk! Ezek a csapások, amik ellen nem tehetünk semmit. Kissé gyöngé voltál, holott azt hitted: erős vagy, Kissé mohó — de hisz ez nem vétek. Most majd okos léssz és józan. No mond. Ugye az léssz. Mondd szépen, mit akarsz tenni.

L e a : (*hirtelen kibontakozik Marka karjaiból*)

Dolgozni akarok. Igen dolgozni. Most, hirtelen eszembe jutott valami, mialatt beszéltél. Egy kép. Meg fogom festeni. Olyan lesz, ami engem magamon fölül emel. (*extazisban*) Ami elfeledtet velem mindent. Velem és veled és az egész világgal! (*izgatottan kipirult arccal fel s alá jár*)

M a r k a : (*nézi szonorusággal*) Óh te szegény meggyötört, tépelődő fejem! Velem és az egész világgal? Mindenkiel. De az édes anyáddal soha. Ő nem ért a művészethez.

11. JELENET.

Anna—Előbbiek.

A n n a : (*Jön egy csokor virággal, csupa nyíló vörös rózsá*) Most hozták.

M a r k a : (*aki átvette, Lea felé nyújtja*) Ime, tegnap fekete liliomok, ma kinyílt rózsák! Van érzéke a symbolismus iránt. Tessék.

L e a : (*átveszi, nézi, hirtelen mozdulattal a földre dobja.*)

M a r k a : Ejnye. Nem szabad így bánni vele. Hiszen nem tehet róla! (*fölveszi és egy vázába teszi.*)

A n n a : Giza van itt. Kérde hogy bejöhet-e?

L e a : Igen, jöjjön (*Anna el*)

M a r k a : Te most dolgozni akarsz?

L e a : Megkísérlem. Talán lecsillapít, Bor

zasztó kavarodás ez itt a fejemben. Óh Marka.
ha az anyám —

Marka: Csitt, itt van a leány.

12. JELENET.

Lea—Giza—Marka.

Giza: Kezüket csókolom. (*Leának kezét csókol.*) Háromszor voltam itt. Nem bocsájtottak be. Azt gondoltam, jó lesz, ha ma jövök. (*Az állványhoz szalad, ahol a ruhák függnek. Leveti a blousát és egy virágos köntöst vesz magára. Igen jókedvű.*)

Lea: Jó hogy jött. Marka kérlek.

Marka: Jó, megyek.

Lea: (*Előhnyzza az állványt a megkezdett képpel. Palettát vesz elő, festékes tubusokat, készülődik, miközben a modelre néz figyelmesen.*)

Giza: (*a kis pódiumra széket tesz, ráül egy kis pózban.*) Mennyi szép virág, a piros rózsákat szeretem,

Lea (*nézi*) Kissé előbbre! (*odamegy igazgatja*) A fejét így! (*eltávolodik tőle, fixirozza a hogy festők szokták*) Mi ujság — a kezét ne nyujtsa ki — Mi ujság maguk felé a cigánysoron?

Giza: Ott? (*ugy beszél, hogy megtartja a pózt*) Ejh, jobb arról nem beszélni. Ami ujság ott járja — Nincs köszönet benne.

Lea: Ugyan. Már megint valami nagy eset?

Giza: Az isten pusztítsa el a rossz szokásaikat.

Lea: No no — Kiknek a szokásait?

Giza: Ezeket a művész urakét.

Lea: Magát már megint bántotta valaki Giza?

Giza: Azaz hogy előbb ők bántottak valakit. Csak szóval. Aztán én bántottam őket. Szintén csak szóval. Aztán megint ők bántottak engem.

Lea: Szóval?

Giza: Nem- tettel. Kidobott.

Lea: (*mosolyogva*) Kicsoda?

Giza: Az az utálatos Koroc, a kis pisze löcslábu Korocka. Tip, tip, ugy lépeget, mint egy kis kakas. (*mutatja*)

Lea: Maradjon a helyén. Ejnye!

Giza: Mikor dühös az ember.

Lea: De hiszen maguk jó barátok voltak!

Giza: Ejh, ő is csak olyan mint a többi. Hát kidobott. Nem baj. Azt mondta ne merjem többé hozzá betenni a lábam. Hát aranyért visszacsálhatna-e?

Lea: Nagyon összevezeshettetek.

Giza: Igen Ott volt még két barátja. Ismert két alak. Nem akarom megmondani kik. Mást se tudnak ezek a nyomorultak, mint rosszat mondani, rágalmazni. Az oltárról lehuznák az angyalokat és rájuk fognák, hogy maguktól jöttek le, az ő kedvükért.

Lea: (*felüti fejét*) Ah.

G i z a : Utálatosak.

L e a : Magát bántották ?

G i z a : Ejh dehogy. Azért csak nem szólok. De olyan valakit, a kiről még maga a sátán sem merne rosszat mondani. Persze az irigység. Nem birtam hallgatni. Szemükbe vágtam, hogy hazudnak.

L e a : (*izgatottan*) No — és ?

G i z a : Erre kidobtak.

L e a : Talán csak épen hogy beszéltek. Maguk sem gondolták komolyan. Férfiak ilyenek.

G i z a : De kérem. Komolyan gondolták. Olyan megjegyzéseket tettek, hogy no — Nevettek és hunyorgattak és integettek, mint három majom. Nem birtam kiállni szó nélkül.

L e a : Maga nagyon derék leány, Giza.

G i z a : Ejh, az ember elkeseredik, ha ilyen hall és kimond mindent. Ha még valaki olyan aki megérdemli, Isten neki. De olyanról, akinek ők a cipője hegyéig sem érnek. Akit, mert százszor többet ér náluk, előlnének egy kanál vízben ! Az irigységtől azt sem tudják, hova legyenek. Hát másnak a becsületét rontják. A gazemberek. Pfuj !

L e a : No ne haragudjék már.

G i z a : Ha Apáthy ur hallaná, széthasítaná a fejüket, tudom.

L e a : (*idegesen*) Jó, jó. Csak ne mozgolódjék.

G i z a : Mikor dühös az ember. Kérem jól ülök ?

Lea: Így jó. Most már csend legyen ám

Giza: Kérem. (*Szünet. Lea dolgozik.*)

Lea: *(hirtelen)* Giza!

Giza: Parancsol?

Lea: Giza, én akarok magától kérdezni valamit.

Giza: Tessék.

Lea: Valami nagyon furcsát.

Giza: Kérem.

Lea: Van magának szeretője?

Giza: *(nevetve)* Persze.

Lea: Persze. Nem feltétlenül kell hogy legyen!

Giza: Kérem, feltétlenül van.

Lea: Jó. Erről akarok valamit kérdezni. Ha őszintén felelne. Nem úgy, mintha a barátnőjének, hanem mintha önmagának felelne.

Giza: Miért hazudnék?

Lea: Nos hát — azt szeretném tudni kedves Giza, mi volt, mit érzett azután, hogy —

Giza: Mikor?

Lea: Mikor — az övé lett.

Giza: Nem éreztem semmi különöset. Azt mondtam magamban: no te már megint jó nagy számár voltál —

Lea: Már megint — Hát nem az első?

Giza: Nem. Ez már a harmadik.

Lea: Úgy. Erre nem is gondoltam. Én azt szeretném tudni, hogy az elsőnél hogy volt? Sirt-e sokat? Megbánta-e nagyon? Szóval, hogy mit érzett utána?

G i z a : Kérem kisasszony, ez úgy volt. Az a fiatalember egy orvosnövendék volt és nálunk lakott hónapos szobán, és nagyon megszerettük egymást, de egy évig el voltunk egymás mellett mint két testvér. Nem is igen törődött velem. Akkor egyszer — nem tudom hogy mikép — elbukott egy szigorlaton. Hazajött, nagyon szomorú volt. Sirt. Én akkor láttam először életemben férfit sirni. Azt mondta, hogy ha az édes anyját nem tekintené, menten föbe lőné magát. Én nagyon megsajnáltam és vigasztaltam, hogy fene vigye a vizsgát. De ő egyre szomorubb lett. Már én is egészen oda voltam. Én is sirtam. És akkor történt —

L e a : Giza, maga nagyon jó leány — És azután — másnap —

G i z a : Isten tudja. Csak úgy tűnődtem magamban. Apám nem tudja, anyám nem tudja, hát semmi baj.

L e a : S ha megtudták volna — Az édesanyja?

G i z a : Akkor — akkor nagy baj lett volna — bizony — elkergettek volna a háztól. Az apám kitekerte volna a nyakamat. Tudom is én mi lett volna.

L e a : Nem érzett lelkifurdalást?

G i z a : Egy kicsit éreztem. De aztán gondoltam magamban: ejh mit. Szegény leány vagyok, semmim sincs, csak az a kis fiatalság — hát legalább az ne múljon el minden öröm

nélkül. Kimentem az utcára és minden leányt jól megnéztem és azt gondoltam: talán ez is, az is, amaz is ugyanazt érzi, amit én. Ezzel megvigasztalódtam.

Lea: Ilyen gyorsan. Nem érezte, mintha egy megbocsáthatlan bűnt követett volna el. Nem érezte, hogy olyasmit veszített el, amit többé soha meg nem talál. Nem érezte, hogy rossz leány lett?

Giza: Nem éreztem ilyesmit. De hogy rossz leány lettem volna, éppen nem éreztem. Miért? Kinek ártottam vele? Legföllebb magamnak. Sőt, magam sem tudom hogyan — egy kicsit büszke is voltam és lenéztem a barátnőimet, akik jók voltak ugyan, de mindig olyan dolgokról beszéltek. És majd meghaltak egy férfiert. És aztán az nagy boldogság, ha az ember valakit szeret —

Lea: Mégis elhagyta. Miért?

Giza: Nem maradhattunk örökké együtt. Ő máshova ment lakni, mert a szoba kicsit nedves volt. Láttam, akkor már végét akarta vetni a dolognak. Hát hagytam. De azért sokat sirtam, nagyon szomorú voltam. Jött egy új lakó —

Lea: Értem. És a harmadik?

Giza: Ez? Ez már csak úgy jött. A második után rendesen jön egy harmadik. Ez már úgy szokott lenni. (*Nevet*).

Lea: S még milyen fiatal!

G i z a : Hát bizony. Majd ha öreg leszek, nem is lesz ez így.

L e a : No elég. Megint rossz a feje. Kissé jobbra. Úgy ! Nem. Ejh, hagyjuk abba. Hiába nem megy. Öltözzék fel.

G i z a : (*Gyorsan felöltözik*) Holnap eljöjjenek?

L e a : Igen.

G i z a : Mikor ?

L e a : Dél felé. Vagy ne. Jobb ha nem jön. Talán —

G i z a : Jaj, ha lophatnék egyet a piros rózsákból.

L e a : Vigye el mind.

G i z a : (*Kitörő örömmel*) Óh ! (*Ö sze-vissza csókolja Lea kezét, ruháját. A virágot nagy büszkén elviszi*) Kezét csókolom. Kezét csókolom.

13. JELENET.

Lea egyedül.

L e a : (*Utána nézve*) Gyerek. (*Egy párszor föl s alá jár. Gondolkodik*) Rólam beszéltek. Bizonyos. (*Leül a nagy kerevetre*) Ejh ! (*Bágyadtan végigsimítja homlokát*) Mindent tudnak. Vagy csak gyanítanak. (*Lefekszik*) Fáradt vagyok. Tudják — beszélnek — Az anyám. Elment — elment. Korein — Fáradt vagyok. Jó

kék szemei vannak. Hogy szavalt. Milyen különös. Szeret. (*Asit*) Az egész egy nagy bolondság. Én nem is értem. — Imre. Ő — mennyi sok különös. — Nem értem. Ennek így kell lenni. Álmos vagyok. Zsibbadt. Mintha — az utolsó álom jönne rám. Jó is volna — aludni — örökké aludni. (*Megborzong*) Különös. Ha valaki azt mondja — Nem értem. És ez mind szerelem — ez a sok csoda mind, mind — (*elalszik*)

14. JELENET.

Apáthy—Lea.

A p á t h y : (*Bejön, megpillantja Leát, lassan közeledik hozzá, a pamlag előtt térdre ereszkedik, fejét a Lea lábaira hajtja*)

L e a : (*Fölbriad*) Ki az ? (*Meglátja*) Te !

A p á t h y : Én. Mindig én. Örökre én, én

L e a : Aludni akartam. (*Idegesen húzódik el*)

A p á t h y : Gyere, hadd lássalak ! Úgy siettem ide. Milyen régóta nem láttalak. Hadd nézzelek ! A szemed. A két csodás szemed. Az ajkad. Ki vagy te ? Mondd, ki vagy.

L e a : (*nézi*)

A p á t h y : Ma vagy először szép. Sohase voltál. Tudod e, hogy meghatóan szép vagy. Az arcod sohasem volt ilyen fehér. A szemed so-

hasem volt ilyen fényes. S az ajkad. Mi lett az ajkadból? Szomorú lett az ajkad. És te is. Ugy-e szomorú vagy? Mondd. Akarom hallani. Kell nekem. Szomorú vagy-e?

L e a : Igen.

A p á t h y : Asszony. Csoda. Egy szomorú asszony.

L e a : Imre, kérem —

A p á t h y : (*A feje Lea lábain nyugszik, mosolyogva*) Meg kellene halni. (*Szünet*) Beh jó élni! Beh nagy az élet. Beh nagy a tudat, hogy te az enyém vagy. Te forró, nagy asszony.

L e a : Istenem! (*Félve elhuzódik*)

A p á t h y : (*Gügyögve, mint egy gyermekhez*) Te, te rossz. Te tigriskölyök. Hol a kezed. Látni akarom mind a két kezed.

L e a : Ne!

A p á t h y : (*A fejéhez csuszik, nézi*) Rejtelem. Titok. Titok! Most úgy tetszik, hogy nem is volt igaz. Igaz volt? Mondd? Te mondd.

L e a : (*Hallgat, lehajtja a fejét*)

A p á t h y : Mért nem beszélsz? Mondj már valamit. Csak kell valamit szólnod. Mondd a nevemet. Sokszor. Mondj el mindent, amit tudsz. Én nem tudok semmit.

L e a : Imre. Itt volt az édesanyám.

A p á t h y : (*Fölál. Lassan, kissé komor hangon*) Az anyád?

L e a : Igen. Ma reggel jött. Még nem voltam itthon. (*Eltakarja az arcát*)

A p á t h y : Hallatlan. És —

L e a : Tud mindent.

A p á t h y : Szörnyűség! (*Idegesen a hajába markol*)

L e a : Mindent tud.

A p á t h y : Te megmondtad. Ez örültség. Hazudnod kellett volna.

L e a : Nem lehetett. Én akartam. De nem lehetett. Képzeld. Hazajövök. Nem sejtek semmit. Ők bejönnek ide. Én nem tudok mozdulni. Nem tudok szólni. És Marka — olyan zavartak voltunk és ők —

A p á t h y : Ők ?

L e a : Igen. Korein is. Ő is itt van. Vele jött és tud mindent.

A p á t h y : Épen ma. Szörnyű véletlen. Buta, kegyetlen, ostoba véletlen.

L e a : Igen igen. Én is azt mondtam. Igazságtalan, rossz véletlen.

A p á t h y : És te — rossz volt ugy-e ?

L a a : Borzasztó, hogy ilyen is van. Elment, kiment az ajtón és nem engedte, hogy kezét csókolják.

A p á t h y : Mit mondott ?

L e a : Azt mondta — (*Habozva megáll*)
Semmit.

A p á t h y : És elment ?

L e a : Elment.

A p á t h y : Fáj ?

L e a : Nagyon. Soha semmi sem fájt még így.

A p á t h y : Ezek az anyák. Ők szenvedést okoznak nekünk a szenvedéseikkel. De ez el fog mulni. Majd meglásd. A megbocsátás hozzátartozik az anya természetrajzához. Végre is nem tettél semmi rosszat. Vagy azt hiszed, igen?

L e a : Nem, nem hiszem. De mégis —

A p á t h y : Semmi. Gyere. Nem szabad szomorkodnod. Ne gondolj ezekre a dolgokra.

L e a : Nem tudok gondolni másra, mint a hideg, szigorú tekintetére.

A p á t h y : Ne gondolj másra, csak én rám. Arra gondolj, hogy szeretlek. Arra gondolj, hogy az enyém vagy. (*A karjaiba akarja venni*)

L e a : Ne bántson.

A p á t h y : De igen. Kicsókolom lelkedből a könnyeket. Mert neked sirnod nem szabad. Boldognak kell lenned. Akarom.

L e a ; Nem tudom elfelejteni.

A p á t h y : El kell felejtened gyermek. Gondold meg, miért bánkódol. Egy hamis ok miatt. Egy vád miatt, ami hozzád nem ér fel. Értsd meg. Te fölötte állasz mindennek. Te érted van minden. Könnyek folyjanak. Te ne érezd. Aki ilyen nagy, mint te, azért másoknak szenvedni kell. A hulló könnyek édesebbé teszik a diadalod. Azt, hogy mersz ember lenni, te erős, te szép, te hatalmas.

L e a : Ne csókoljon meg most. Nem birom.

A p á t h y : Ejh semmi érzélgés. Nem hozzád való! Én segítek rajta. A szomorúság itt van

ebben a szobában. Könnyek párázata megült a falakon, száll a levegőben. Gyerünk innen. Szökjünk. Felülünk a vasútra. Megyünk, míg egy idegen városba nem érünk. Ott maradunk addig, míg nem kacagsz. Gyere.

L e a : Nem, nem.

A p á t h y : Meg fogod tenni. Mért ellenkezel? Tudod, hogy meg fogod tenni. Nem is magadért. Én értem. Mert akarom. Gyere.

L e a : Bocsáss el. Bocsáss.

A p á t h y : Jönnöd kell. Jönnöd kell. Megörültél, hogy ellenkezni akarsz? Most ne játszs velelem. Most engedelmeskedj! Ha nem jössz — hallgass ide — bezárom az összes ajtókat és itt maradok.

L e a : Örült.

A p á t h y : Te örjítettél meg. Itt maradok, vagy velem jössz. De csókolni akarlak addig, míg nem nevensz, vagy míg meg nem halsz.

L e a : Istenem, istenem! (*Fut előre*)

A p á t h y : Nincs mód, hogy szabadulj tőlem. Én parancsolok neked és ha nem engedelmeskedel — (*Az ajtó felé megy*)

L e a : Ne ma, ne itt —

A p á t h y : Hát jöjj. (*Becsukja az ajtót*) A többi is bezárjam?

L e a : (*Aki a kis íróasztalhoz hátrál*) Ne merjen közeledni.

A p á t h y : De igen —

L e a : (*Felránt egy fiókot, kis revolvert vesz*)

ki s Apáthyra szögezi) Nyomorult! Ha hozzám mersz érni ebben a szobában, ahol pár perccel előbb az édesanyám volt: meghalsz.

A p á t h y : Meghalok?

L e a : Meghalsz. Hallod?

A p á t h y : (*Hangosan fölkiacag*) Ah, ha ha! Ez gyönyörű. Isteni. Megbocsátok ezért a fordulatért, bár nem méltó hozzád Megbocsátok érte, mert oly szép vagy e percben, mint még soha. Milyen a fejed! Milyen fölséges! Meghalok? Komédia. Meg tudnál ölni? Egészen könnyedén. Óh elhiszem. Te megtudnál ölni. Azok a rossz királynők voltak az elődeid, akik a szeretőiket a szerelmes éjszaka után megélették. Jogod van hozzá neked is. De nem akarom. Bár ez éjszaka után én már meghalhatok. De kár a többiért. Ami ezután jön. Mert jön. Ne rázd a fejed. Ne szólj. Ez bizonyos. Most megszállt egy kis polgári lelkiismeret. A kis zárdanövendék sentimentálizmusa. De holnap már hívni fogsz. És ha nem jönnek — te jössz el hozzám. Igen igen. Te rossz pszichologus, te gyönyörű lény. Halállal fenyegetsz? Hát ölj meg. Ölelj agyon. Fojtsd bele csókokba a lelkem. Jövök, hogy ölj meg. (*Felé közeledik*)

L e a : (*Hátrálva*) Ne merj közeledni, utállak. Utállak. Érted? És ha egy lépéssel felém jössz, ha csak egy ujjal hozzám érsz, lelőlek mint egy — (*Rászögezi a revolvert*)

A p á t h y : (*Hátrálva*) Lea!

L e a : Esküszöm a becsületemre, esküszöm, hogy mindegy, akármi történik velem és veled. Nem félek és nem irtózom sem élettől, sem haláltól, de hogy te itt most megesókolj, ebben a szobában, hogy megérints, nem tudom elviselni, nem, soha. Inkább elveszünk mindketten, te és én — esküszöm. (*Mereven rászögezi a revolvert*)

A p á t h y : (*Hátrálva, ijedt, csodálkozó arckifejezéssel megy az ajtóhoz*) Jó. Várom, míg elhív. A viszontlátásig.

(*Függöny.*)

(*Folytatom*)

JEZABEL.

— Regény. —

— Aldás veletek! — kiáltám az embereknek — és fölrántva erkélyem ajtaját, megmutattam magamat a harcosok előtt.

Jehu fehér lován ép akkor érkezett az erkély alá.

— Kicsoda ez az asszony? — kérdezte elámulva a mellette menőktől.

— Én vagyok! — Feleltem neki. — Nem ismersz-e többé királynődre? Akáb lakomáján a lantot pengetted és énekelted Amri dicséretét. Enekesnek rossz voltál és én akkor kivettem kezedből a lantot és megtanítottalak egy másik dalra. Nem emlékszel többé? Zambri hétnapos királyságáról szólott az a dal. Vigyázz Zambri, te, a második! Ki királya ellen kardot emel; kard által esik el!

E szók után Jehu kiáltott valamit, de a szót nem értettem.

Egy nagy katona fölemelkedett nyergében és velem szembe állva fölemelte kardját —

A kard villanását láttam és a katona összeszorított száját.

Egyebet nem láttam . . .

Többet nem tudok . . .

A kard valószínűleg lesújtott fejemre
S ez volt az a pillanat, melyben lelkem megkezdte vándorlását.

Ujjászületésem.

Az van följegyezve az irasokban, hogy akkor meghaltam és hogy holttestemet levetették a falakról és hogy a kutyák marcangolták széjjel

Lehet. Nem tudom. Nem emlékszem semmire.

Valószínű, hogy meghaltam akkor. De

tény, hogy most megint élek. És hogy miként jutottam át előbbi életemből a mostaniba, szintén nem tudom. Valamint azt sem, hol volt lelkem az idő alatt, mely e két korszakot egymástól elválasztja. A háromezer év alatt?

Egy öreg, falusi emberpárnak dédelgett gyermeke voltam. Életük alkonyán születtem, olyan ölelésből talán, melynek hevét a pogány istenek szitották föl. Külömben hogy születhettem volna meg ilyennek, amilyen vagyok. Aztán jött értem az én hitvesem, egy halvány szőke költő. Jött értem és elhagyott engem, mert az élet forróságát nem birta keskeny vállaival, fáradt fejével.

Szeretett engem és meghalt.

Bizonyára azért élt csak, hogy engem szerethessen.

És magamra maradtam és jött egy másik, akit megvetettem. És jött ez, akit szeretek hódolattal és félelemmel, mint egykor a zsidók prófétáját.

És próféta ez is. A szemei tűzzel csillogók és jéghidegek a kezei. És nem mer szeretni engem, mert fél, hogy akkor el-

veszti élete értékét. A becsületét, a kötelességeit.

Mi a becsület és a kötelesség?

Kötelességünk boldognak lenni, mert csak így tehetünk másokat is boldoggá.

És kötelességünk fölláldozni becsületünket a boldogságért.

Mit ér a becsület boldogság nélkül?

Megölelhetjük a becsületet, mint hitvesünket? Megehetjük-e mint egy darab kenyeret? Betakarózhatunk vele a dermesztő hidegben? Melegít-e, táplál-e, esőkol-e a becsület?

De minderről beszélni nem szabad.

Csitt!

Papok és birák még most is csak olyan igazságot hirdetnek, amik könyvekbe írvák.

Az élet és a szív igazságait ők nem ismerik.

Csitt. Hallgatni kell és meglapúlni, mert erőszakoskodni nem lehet többé.

Óh átok, átok! Halálos gyűlölet ami a lelkemben ég ellened élet

Nem tudom mit teszek. Útálom magamat, tehetetlenségemet. Undorodom a földtől.

Szeretnék meghalni.
Ő mikor jön már?
Hónapok óta nem láttam.
Azt mondja el akar felejteni.
El akar felejteni, a becsülete, a kötelessége érdekében.
Ő nem ember, ő nem egygyé. Ő mindenkié. Ő próféta.
De én királynő vagyok!
És én velem mi lesz?
Mi lesz én velem?
Megőrülök.

Az álomital.

Az idegen asszony jött és hozott magával társat, egy másik asszonyt, aki éppen ellentéte neki.

Ez szőke, fehérarcú és a szemei olyan kékek és oly tiszták, mint az ég.

Ők ketten nálam mulatnak és örömet nézni őket, oly vidámak.

A szőke gyönyörűen fuvolázik, míg a

fekete hárfán tud játszani. De néha a szőke leveti magáról ruháit és lebontja hosszú, aranyos haját, mely térdéig eltakarja.

Két karját fölemeli a feje fölé és táncolja azokat a zsidó táncokat, amelyekben annyi a rithmus, a forró és érzéki lejtés, hogy a kő is fölelevenedik tőle. Salamon és Dávid királyok csarnokaiban táncolták ezeket a táncokat. S ha kérdezem a szőke asszonyt, kitől tanulta, így felel :

— Nem tanultam senkitől. De tudtam már akkor, mikor gyermek voltam anélkül, hogy valaha láttam volna.

Ő is egyike azoknak, akik messziről jöttek.

A fekete a kereveten guggol és énekkel kíséri hárfája játékát.

(Folytatom.)

Budapesti takarékpénztár és Orsz. Zálogkölcson Részvénytársaság.

Befizetett tőke 10 millió korona

Központi irodái VI., Andrassy-út 5. sz. alatt.

Elfogad betéteket: takarékpénztári könyvekre, pénztárjegyekre és folyó (Cheque) számlára. Leszámitol váltókat, előlegeket ad értékpapírokra.

Zálogüzleteiben,

IV. ker., Ferencziek-tere 4., IV. ker. Károly-körut 18. sz., VII. Király-utca 57. sz. VIII. ker., József-körut 2. sz., VIII. Üllői-ut 6.

Pénzelőleget ad: értékpapírokra, arany és ezüst tárgyakra, ékszerekre és régiségekre a legelőnyösebb feltételek mellett.

A magyar királyi osztálysorsjáték főelárusító helye:

VI. Andrassy-ut 5.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Gyermekek és Életbiztosító intézet. Budapest. VI. Teréz-körut 40—42. (az intézet saját házában) Alapított 1863-ik évben.

Díjtartalék 1903. decz. 31. K. 11.000.000

Biztosított tőke " " 50.000.000

Eddig kifizetett tőke " " 8.000.000

Az intézet az ember életére minden szokásban levő módozat szerint a következő biztosításokat vállalja el.

Kiházasítási biztosításokat;

Járadék biztosításokat;

Fiu biztosításokat u. m.: tanulmányi, katonai és nagykorúsági esetekre;

Családi biztosításokat;

Vegyes biztosításokat élet és halálesetre;

Biztosításokat két ember életére.

Az intézet legelőnyösebb feltételek és a legmérsékeltebb díjszabások mellett a havonkénti fizetések kedvezményét is nyújtja.

Ismertetővel, tervezetekkel és mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál ugy az intézet igazgatósága, mint az egyes vidéki ügynökségek.

„Árpád“-nyomda Budapest, VII., Valeró-utca 9.

MTA
1826 K